

Het pachtgoed van Gillis Borluut in de Helhoek

26 november 1598 – Pachtgoed van Gillis Borluut gelegen in de Helhoek – Renten SAP .95

Copie

De raedslieden sconincxvan Castilien ende Navarren, etc.

doen te weten allen lieden dat voor ons commen ende ghecompareert is in persooene vrou

Marie de la Barre, dauayiere van **Mher Franchois van Halewyn**, ruddere,

in zyne leven heere van Sweveghem

ende te kennen ghegheven dat alzoo hedent date dezer, meester **Gilis Borluut**, ruddere ende joncheer **Joos de Beer**, heere van Lendele- *de*,

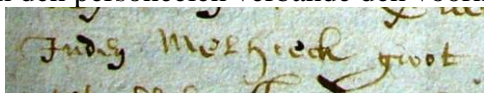
elck voor dandere ende een voor al, ten verzoucke van de voornoemde comparant hemlieden verobligiert hebben in eene rente van thien ponden grooten sjaers losrente –

den penninck xvj –

ten proffycyte van drie kinderen van Mnr. **Jacob Bogaert** – president van de raedt van

Vlaenderen die hy behouden heeft van wylent Jonckvrouwe **Brecht Lande, Pieters** dochtere, zijne leste huusvrouwe ende dat boven den personeelen verbande den voornoemde meester

Gillis zijn pachtgoet ghelegghen inden

zal wel **de Helhoek** bedoeld zijn –

groot xxij bunderen -

ghestelt heeft tot eenen staenden zeker

al volghende de wettelicke briefven van constitutie danof wezende, ende alzoo de

voornoemde borghe gheene penninck vande voornoemde rente ontfaen noch gheprofficteert

en hebben, dan zy comparant alleene –

soo eyst dat sy comparante voornoemde, - willende den vorseide meester Gillis ende joncker Joos de Beer, heere van Lendele-*de*,

zoo zy verobligieert staen, metghaders oock de grondt vande voornoemde Borluut –

in principale croosen ende achterstellen vande voornoemde rente –

metgaders van alle costen danof dependerende,

indempneeren, belooft heeft costeloos ende schadeloos by desen de zelve haere borghen ende

hemlieden goedynghen ende naemelick het pachtgoet vande voornoemde meester Gillis te ontslaen,

verobligierende ten dien inne haeren persone ende goedynghen, present ende toecommende

metgaders t'guene van haere hoirs elck van hemlieden ende een voor al –

ende naemelick haer tguen leven wesende ghehouden van myne heeren den prelaet van Sinte Bertins,

haer bestreckende inde prochie van Belle in Westvlaenderen

die **Christiaen ende Pieter Nieulaert** in pachte houden voor xvij pond grooten tsjaers

de voornoemde comparante gheheel toebehoorende in proprieteyt –

wezende zuuver ende onbelast – zoo zy by eede ende trauwe ten desen verclaerden –

belovende thaeren coste dese voornoemde belofte ende verbande –

vrye indempnityte te doen enregistreren ten leenboucke ofte fere vande leenhove danof de voornoemde tguen ghehouden is

ende danof de acte ofte extinct over te leveren by haere borghen binnen xiiij – 14 - daeghen naestcommende –

omme zoo verre zy lyeden in toecomende tyden schaede leden te cause van bezette vande voornoemde rente ofte betaelynghe van jaerlicsche croysen – de zelve te verhaelen by den persoon van hare comparante ofte an haeren voornoemde leen ofte oock om eenighe ander haers goedynghen ofte an al tzaemen, al thuerelieden huere ende optie – consenterende in al tguene voorschreven ghecondemneert te zijne met renunciatie van alle beneficien ende clausulen van rechte daer inde zy comparante, haer ter contrarien van desen zoude connen behelpen, ende naemelick van rechte dat zecht, dat generaele renunsiatie niet en opereert ten zy datter speciale vooren gaet.

Ende wy ghehoort de voornoemde kennesse , belofte, consent, verbant ende al tguene voorschreven metgaders ‘tneerstich verzouck vande comparante, hebben de zelve ghecondemneert ende condempneeren by desen, int onderhoudt ende vulcommen van tguene voorschreven ende elck poinct zonderlynghe op heerlicke executie ende contracte van de vyfsten pennynck sconynck ons gheduchts heeren proffyte

Ende voorts verclaerende dese altydt te zyne ende blyvende ghegunt, niet jeghenstaende verjaerthede, style ofte usantie te contrarien

In kennesse der waerheden zoo hebben wy dese presentelick ghedaen zeghelen metten zeghele van de Graeve van de raede in Vlaenderen

Ghegheven te Ghendt den eersten november xvc zessenneghentich opden copy staet gheschreven –

by myne heeren vande raede gheordonneert in Vlaenderen

nde ghetgeeckent de banier ende ghezeghelt met eenen rooden zeghele van wasse – vuthanghende in dobbelen steerte van parchemyne

ende stont ghecollationeert jeghens den originelen brief ende daer mede bevonden accorderende

by my onderschreven greffier vande indaeghynghe der stede van Ghendt

desen xxvj novembris 1598 – toorconde ondergheteckent Symaers

Alms we het goed verstaan is het de weduwe van Frans van Halewyn, Marie de la Barre die zich hier borg stelt met haar goederen te Belle, waarvan ze volledig eigenares is, om de borgstelling van Gillis Borluut te indempneren. Het is dus Gillis Borluut die eigenaar is van een hofstede in de Helhoek.

*Toch gaan we hier even in gaan op het leven van Frans van Halewyn warmee Marie de la Barre getrouwd was. Op de blog van **Stefaan d’Halleweyn** vonden we immers de onderstaande exellente biografie.*

Frans van Halewyn

Frans van Halewijn was Heer van Zwevegem, zoon van Joos (fr.:Josse), Heer van Roosebeke, Merckem, Vesste, Zweveghem, vicomte de Harlebeke, en van Adrienne de Blasere. Zijn vader was al één van de aanzienlijkste en bewaamste staatsmannen van zijn tijd. Zelf was hij al schepen geweest van Brugge van 1559 à 1580. Op 31 augustus 1572 wordt Mechelen ingenomen door de troepen van Oranje.

Hun succes was van korte duur, nu Don Frederik, zoon van de hertog van Alva Mechelen reeds 2 oktober van hetzelfde jaar heroverde en er een eerste Spaanse furie organiseerde.

Frans wordt dan als gouverneur van deze stad benoemd op 5 oktober en blijft dat tot 8 oktober 1574. Ook wordt hij in 1573 tot Grootbaljuw en bevelhebber van Oudenaarde benoemd.

Dan verandert hij van inzichten en kamp en sluit zich aan bij de Prins van Oranje.

De Staten-generaal stelden gelet op zijn afkomst en loopbaan veel vertrouwen in hem, ook omdat hij de vrijheidsstrijd niet alleen met hart en ziel toegedaan was, maar zich zelf ook bekeerd had tot belijder van de Hervormde Godsdienst.

In die hoedanigheid nam hij in 1576 deel aan de Pacificatie van Gent en het Verdrag van Hoei, waar hij zich liet opmerken door zijn geëxalteerd woordgebruik.

Eind dat jaar, toen de onderhandelingen geen succes kregen, werd tot oorlog tegen Spanje besloten.

Frans van Halewijn werd naar Engeland gestuurd om de bijstand van koningin Elisabeth te bepleiten. Hij kweet zich uitmuntend in deze taak en bewam, ter ondersteuning van de vrijheidsstrijd een bedrag mee als renteloze lening van 20.000 ponden sterling.

Ook in 1577 nam hij deel als vertegenwoordiger van de Staten aan de onderhandelingen met don Juan van Oostenrijk, algemene gouverneur van Vlaanderen, en ondertekende op 9 januari van dat jaar mee het verdrag van de Unie van Brussel.

In dit verdrag riepen de noordelijke Nederlanden hun zelfbestuur uit onder de naam van de (protestantse) Republiek van de Zeven Provinciën (Holland, Zeeland, Overijssel, Friesland, Groningen, Gelderland en Utrecht), waaraan de zuidelijke provincies Vlaanderen, Brabant, Limburg maar ook Drente zich als 'Generaliteitsstaten' aansloten.

Toen ontstond evenwel onenigheid tussen de edelen van de Zuidelijke Nederlanden, meer bepaald tussen de 'malcontenten', aangestuurd door Filips de Croy, hertog van Aarschot - die met een Johanna van Halewijn gehuwd was - enerzijds, en de Prins van Oranje, anderzijds. Frans koos openlijk partij voor de Croy en bekeerde hij zich vervolgens terug tot het Roomse geloof, verzoende zich met de koning en keerde de vrijheidsstrijd de rug toe.

Op weg naar een vergadering van de Staten van Vlaanderen te Gent wordt hij op 18 oktober 1577 gearresteerd op bevel van d'Hembyze en de Ryhove, twee leiders van de Gentse opstandelingen. Hij wordt opgesloten en overgebracht naar het Hof van de Prins van Oranje in Gent, waar een soort staatsgevangenis was ingericht.

Tevergeefs bepleitte hij zijn vrijlating, zelfs al stuurde Elisabeth, koningin van Engeland en de graaf Leicester brieven in zijn voordeel.

Niets hielp!

Uiteindelijk werden ze op 24 januari 1579 overgebracht naar Dendermonde en in handen gegeven van Eyhove, onder voorwendsel hem naar Keulen over te brengen om daar berecht te worden zoals bevelen was door de hertog Mathias, gouverneur van de Nederlanden en van de Prins van Oranje.

Halewijn en de andere medegevangenen stonden daar doodsangsten uit, zoals men zich kan inbeelden.

Ryhove bracht zijn gevangenen op 31 maart 1579 terug naar de oude gevangenis van Gent tussen gevangenen van gemeen recht die de meest afschuwelijke misdrijven op hun kerfstok hadden.

Daar wachtten hen opnieuw een wrede behandeling.

Dank zij een goed voorbereid complot weet Halewijn en zijn kompanen op 15 juni 1579 toch te ontsnappen. Vluchtend door de velden wordt de groep door hun achtervolgers toch gevat en teruggebracht, op Halewijn, Schouteet en Vilain na!

Halewijn houdt zich lang verborgen in een hooimijt, waarna hij uitgeput en uitgehongerd erin slaagt Roeselare en daarna Rijsel te bereiken, waar hij buiten gevaar is en zijn volle vrijheid herwint.

Op 27 januari 1581 heroverden de Spanjaarden Kortrijk en werd hij tot gouverneur van deze stand benoemd.

Uit wraak gedroeg hij zich tegen de religieuze gevangenen even wreed en bloeddorstig als hij zich vroeger intens inzette voor de zaak van de vrijheid. Hierbij spaarde hij ook hun families niet die als vijanden van het Spaanse bestuur werden beschouwd.

Naast verschillende politieke brieven stelde hij ook zijn memoires op onder de titel *Mémoires sur les troubles de Gand (1577 à 1579)*.

Hij huwde achtereenvolgens Jeanne Bette, Anne de Moorslede en uiteindelijk Marie de la Barre.

Deze laatste had ook nog destijds – vergeefs- bij de Prins van Oranje zijn vrijheid bepleit. Enkel bij zijn eerste vrouw had hij afstammelingen.

De familie van Halewyn was alleszins sterk verwant met de familie van Joos de Beer. Op de site van Lendeledede

Als oudst gekende heer van Lendeledede wordt "Jan van Halewin gheseit de Duerwaerdere" vermeld, als indiener van een denombrement in 1461. Kort daarna wordt de heerlijkheid aangekocht door Jan de Beer, eerste secretaris van de Bourgondische hertog Karel de Stoute, zegelbewaarder, griffier van de Raad van Vlaanderen en heer van Meulebeke, Grammene, Merkem etc.

We lezen verder dat **Joos de Beer** in het laatste kwart van de 16de of het begin van de 17de eeuw nabij zijn hoevegebouwen een bescheiden kasteeltje liet optrekken.

*Uit deze akte blijkt dat het **Gillis Borluut** was die eigenaar van de hofstede in de Hellehoek was. Over deze figuur vonden we het volgende:*

Uit het artikel '**De restauratie der Gentse Calvinistische Republieke (1577-1579)**' van de hand van **Despretz Andre**, kunnen we verschillende gegevens halen over Gillis.

Gillis was de zoon van Lieven Borluut en de broer van Joos of Josse Borluut. De Borluuts waren een gekend Gents geslacht.

In 1575 had hij een schepenambt in de tweede bank.

Hij behoorde immer tot het comité van de XVIII die op 1 november 1577 in Gent het bestuur van de stad overnamen en een meer Calvinistische weg volgden. Daarmee hoorde hij bij de 18 belangrijkste figuren die niet alleen invloed hadden op de zaken te Gent maar ook in geheel Vlaanderen. Onder hen waren ook Jonkheer Jan Van Hembyze, Jonkheer Jacob Uutenhove en jonkheer Jan van Pottelsberghe.

Gillis Borluut was op dat moment een echte maar gematigde Orangist of aanhanger van Willem van Oranje.

Na de hernieuwing van het magistraat in juli 1579 door Oranje bleef Gillis Borluut zetelen. Dit alles had toch een resultaat: in de calvinistische groep te Gent ontstond een langzame scheuring: enerzijds gematigde orangisten die zich wilden schikken naar aartshertog Matthias, Oranje en de Staten Generaal, en dus **bereid waren de Religievrede aan te nemen**, en anderzijds een groep radicalen, die afkerig stonden tegen gelijk welk compromis met de katholieken.

Gillis Borluut hoorde bij de gematigden. Ze hadden achter zich edelen en goeude poorters, die meestal katholiek waren.

Toen Hembyze op de 7de juli de getrouwheidseed aan het calvinisme eiste, weigerde Gillis Borluut deze eed te doen.

De volgende dagen bleef men aandringen op de eedaflegging. Wie hem niet deed werd als vijand aangetekend. Dit verwekte niet enkel ontstemming bij de katholieken, maar ook bij de gematigde calvinisten. Verschillenden (de gebroeders Borluut, Croovelde, Karel Uutenhove, Adolf de Gruutere) kwamen overeen bij de volgende magistraatsvernieuwing Hembyze uit te schakelen, en met de hulp van Oranje de Gentse politiek in een minder extreme richting te leiden. De 28ste 1579 sloeg Hembyze, zich sterk voelend, toe. Duizend zeventienhonderd ruiters en voetknechten - cijfer geciteerd door Jan van de Vivere – liet hij 's morgens uit Merelbeke en Sint-Denijs-Westrem binnen de stad komen.

De stadspoorten werden gesloten. **Gillis Borluut**, voorschepene van ghedeele, werd gevangen naar het stadhuis gevoerd en daar gevangen gezet.

Na nog eens een herziening van het Gentse magistratuur werd Gillis in eer hersteld. Op 8 oktober 1580 werd hij opziender voor het onderwijs benoemd.

Gillis Borluut moet zich echter net als Frans Halewyn bij de Malcontenten gevoegd hebben en zich dan later terug bij de katholieken. Anders krijgen we niet uitgelegd dat hij eigenaar werd van een hofstede in de Hellehoek van Poperinge.